

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre... 16 kor.
Negyedévre... 4 "

Helyben házhos hordva:
Egész évre... 20 kor.
Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
Egész évre... 24 kor.
Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 3.

Az ipar feudalizmusa.

(K. Ö.) A brüsszeli cukorkonferenciának Franciaország váratlanul gáncsot vetett. Franciaország ugyanis csak azon feltétel mellett hajlandó nyílt és tiltkos cukorprémiumait eltörölni, ha a Németországban működő cukorgyárak kartelljei felbontottaknak jelentenek ki. Ellenkező esetben csak úgy hajlandó a konferencia megállapodásaihoz hozzájárulni, ha 6 $\frac{1}{2}$ frank prémiumot adhat a cukornak.

A kartell e szerint 6 $\frac{1}{2}$ franknyi hasznot biztosít tagjainak az által, hogy a termelést kontingentálja, a répatermelést rajonirozza stb. Franciaország felfogása szerint ez a 6 $\frac{1}{2}$ frank elesnék, ha a cukoripar terén a teljes szabadság, a szabad verseny uralkodnék. Ebből pedig az következik, hogy a cukor-kartell a szabadságot veszélyezteti, melytől pedig a szabadelvű iskola azt remélte, hogy a gazdasági fellendülés hatalmas tényezőjének fog bizonyulni, holott a lefolyt évtized fejleményei azt látszanak bizonyítani, hogy közeledünk ahhoz az időponthoz, mikor az egyes iparágakat egy-egy központi kéz fogja igazgatni, monopoliumszerű hatalmat gyakorolva ebben az iparágban.

Az erre való törekvés hazai példája a malom-kartell. Célja a termelés kontingentálásával és a nyers anyagot szállító területek rajonirozásával a buza árát lenyomni és a liszt árát emelni. Nagy haszon kecsegteti ezt a vállalkozást, azért

nem is lesznek hajlandók holmiféle nemzetgazdasági teoriák kedvéért erről lemondani. Hiába prédikáljuk nekik, hogy a kartellek elnyomják az egyén szabad fejlődését, pedig e nélkül nincs igazi haladás, hiába azt, hogy a szabad versenyt, melynek kétségkívül kinövései vannak, csak szabályozni szabad, de nem kiirtani, hiába azt, hogy a kartellek és trösztök veszedelmesen hasonlítanak az ipari feudalizmushoz, az individualizmus annyira kifejlesztette az egyéni önzést, hogy azok, kiknek ezekből a vállalkozásokból hasznuk van, bolond idealistának tartják mindazt, a ki a pénz hatalomnak egyéni szabadságról, szabad versenyről és haladásról beszél.

Megváltoztak az idők. Idealisták kellett ahhoz, hogy veszedelmet lássanak a földbirtok feudalizmusában. A szabadsággal és haladással nem lehetett összeegyeztetni a földet művelők feudál jogviszonyait. Ez ellenkezett a demokráciával, mely mindenkinek előítéletektől menten és társadalmi munkakörétől függetlenül adja meg a boldogulás, az anyagi és erkölcsi haladás eszközeit. Ledöntötte a születés előnyeit és a származás kiváltságait, helyébe oda tette a szabad versenyt és az egyén érvényesülésének jogát. Theoriában ez igen szép dolog, a gyakorlat azonban megdöntötte az elméletet. Mindennek az ellenkezője következett be. A közéletben a tisztább erkölcsöket a liberális megromlott szelleme váltotta fel, a gazdasági küzdelemben pedig — a kartellek bizonyítják — a szabad versenyt a magánkezekben levő monopoliумok váltják fel. És így a liberális szép

álmaiból semmi sem lett. Az idők változtak, új nemzedék kerekedett felül, mely merészen halad a reakció útján, habár ezzel együtt jár az iparos társadalom jövőjének kockáztatása.

Amint hogy senkisémet kívánja a földbirtok feudalizmusának visszaállítását, még kevésbé kívánhatjuk az ipar feudalizmusának uralmát. Pedig hajnalhasadása ime itt van. Ez ellen törnünk kell minden eszközzel, mert nem kívánjuk, hogy az ipari monopoliумokat gyakorló hatalom mondjon le előjogokról és kiváltságokról, hanem csak azt, hogy mondjon le a kalózkodásról, mondjon le jogosulatlan előnyökről, melyeket csak a szabadság korlátozásával és elnyomásával tudhat magának bizonyos időre biztosítani.

Hogyan, mikép fogjuk ezt a hatalmat megtörni? — erre feleletet adni alig tudunk. Ez egy hatalmas probléma, melylyel odaát Amerikában sokat foglalkoznak. A munka szervezése, a szabad verseny biztosítása, a kis és közép vállalatok kedvezése és a törvényhozási intézkedések a kartellek ellen az alkalmas orvosszerek, melyeket ajánlhatnánk. A tőke mindinkább növekedő hatalmával szemben természetesen az ellene foganatosítandó intézkedések nagyobb és nagyobb akadályokba fognak ütközni, de az államkormányzókat nem szabad, hogy ezek a nehézségek visszatartsák a munkától, mert a magán monopoliумok következményeiért ki merne felelősséget vállalni?

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

Kritikai séta.

A Katholikus Szabad Liceum 1902. febr. 2-iki matinéján előadta: Dr. Krüger Aladár.

Hölgyeim és Uraim!

Ha körültekintek ezen az előkelő, minden szépért, jóért és nemesért lelkesülő közönségen, a mennyire ismerem önöket, körülbelül minden második hallgatómról ki tudnám találni, mivel foglalkozik szabad óráiban? Tudom, hogy nemes lelkükkel csaknem mindnyájan hódolnak valamely művészetnek; van köztünk ügyes festő, kiváló zenész, van, a ki szépen énekel, vannak, a kik lombfűrész munkákat, sőt még verseket is faragnak. Számítsuk művészetnek a tündér-ujjak munkáját; a női kézimunkát és a Nap művészkedését: a műkedvelő fényképészetet és akkor nem sok tuzással mondhatjuk el magunkról, hogy ma itt e fényes társaságban írók és művészek találkoztak.

Lángol mindgyikünk a maga művészetéért s a művészet szeretete közelebb hoz bennünket egymáshoz is. Csupa szeretet fűzi össze sziveinket — és mégis van valaki, a kit egyformán ki nem állhatunk valamennyien. Csak föl kell tennem a kérdést: ki a legkiállhatatlanabb, legkártékonyabb embere a világnak?

és már hallom az érzelmek egyhangú kitörését egy ropogós, csúf idegen szóban:

— A kritikus!

Azt hiszem tehát, hölgyeim és uraim, bátorságomnak nem csekély jelét adom akkor, midőn versek helyett ezúttal szürke prózában jelenek meg, bemutatom magamat mint kritikust s udvariasan fölkérem önöket, jöjjenek velem egy kis kritikai sétára. Bátorságomat nem kevésbé élesíti az a körülmény, hogy eddigi kritikáim daczára kezem-lábam ép, számítok az önök szives jóakarására és azonfelül bölcsen szem előtt fogom tartani a kitűnő közmondást: Szólj igazat, de csak úgy, hogy be ne törjék a fejedet.

Ismeretlen, vagy mondjuk helyesebben: jó-részt ismeretlen vidékre fogom önöket vezetni. Sablonos, lapos irodalmi vidékeinket hagyjuk el egy negyedóra. Jöjjenek velem az okleveles beszegődött kertészek csinált virágai közül fel, a klikkektől, akadémiáktól s más efféle felnöttek önképzőköréitől szabad hegyek közé, a hol a független, romlatlan irodalom terem. Itt mutatok önöknek egy eddig kevesektől ismert, kedves berket. Illat, üde illat száll föl belőle, virágok pompáznak benne, itt-ott egy hatalmas fa áll mintegy védelméül az apró virágoknak.

Ez a berek a katolikus irodalom, a katolikus költészet berke. Itt fogunk tenni egy sétát s remélem, meg lesznek vele elégedve. Ha ellenkezőleg történnék, akkor csak a

kalauz lesz a hibás s akkor tessék, szidják a kritikust, a ki annyira hozzá szokott az ócsárláshoz, hogy a dicséret egyáltalán nem is áll jól az ábrázatához.

Mindenek előtt azzal jöjünk tisztába, van-e létjoga ennek a fogalomnak: katolikus költészet s ha igen: mi tartozik körébe?

Olyan a költészet, mint a hajnalpír. Félhomályban, misztikus elmosódottságban mutatja az egyes alakokat és érzelmeket, kiemeli előnyeket, elmossa hátrányait, szóval megszépíti a valót. S a mint a hajnalpír megelőzi a napfény ragyogását, úgy mindenkor a költészet mozgalmi szokták megelőzni a társadalmi átalakulásokat. Petőfi dalai előbb dörögtek, mint a honvédek ágyúi, előbb volt szocialista költészet s csak azután szocialista mozgalom, Oroszország eljövendő szabadsága pedig ma még csak költőinek dalában él. Ma általában a keresztény ujjászületés korának áldatán vagyunk. Kezdetet mondtam, mert a forrongás még csak köztünk, kis emberek közt érezhető. De a mozgalom célját fogja érni, a nap fel fog kelni — ime, itt van pompázó előhírnöke, hajnalpírja: a katolikus költészet.

S ki tagadná a hajnalpír létjogát, mikor a nap diadalszekere emelkedik fel utána?

Az irodalomtörténet említi a magyar irodalomban szombat költészetet, ismeri a reformáció irodalmát, ismeri Kis József zsidó ver-

A külföldi tőke barátságának ára.

Roppant nagy örömmel és rendkívüli előzékenységgel szokták minálunk Magyarországon fogadni, ha a külföldi tőke olykor-olykor kegyesen leereszkedik hozzánk, hogy itt a mi országunkban keresse meg a szokott 8—10 %-os szerény nyereséget s abból adjon részvényesseinek gazdag dividendát. A külföldi tőke iránt való előzékenységekben annyira mennek, hogy nemcsak titkos refakciókat ad nekik a kormány, hanem különféle adóelengedésekben és szállítási kedvezményekben részesíti azt, az a szerencsés város pedig, amelyet felkeres a külföldi tőke, siet ingyen telket adni, sőt némelyik (p. Nagyvárad is) készségesen szavaz meg évi szubvenziót is.

Pedig hogy milyen nagy az ára a külföldi tőke kegyes leereszkedő barátságának, ékezen illusztrálja egy merkantil irányú újságnak következő közleménye:

A *budapesti Bankgyesület* legutolsó rendkívüli közgyűlésén elfogadták az igazgatóság indítványát, mely szerint 25.000 darab saját részvényük visszavásárlása útján a bank részvényitökéjét 5 millióval, azaz 12 millióról 7 millió koronára szállítta le. Az átvétel 140 koronás árfolyamon történt akkor, amidőn a részvények piaci ára 112 korona volt. Ennek magyarázata abban rejlik, hogy a bank egyik német főrészvényese titokban piacra dobta a saját részvényeit. A külföldi tőke barátságát tehát rövid idő alatt busásan fizette meg a magyar közönség. Az *Ipar- és kereskedelmi banknál* a *Wiener Bankverein*, a *budapesti Bankgyesületnél* meg a *Landau cég* vágott eret a magyar közgazdaság testén.

Ezzel egyidejűleg felemlíthetjük, hogy a *Magyar ipar- és kereskedelmi bank felszámolása el fog maradni*. A főrészvényesek elhatározták, hogy *rekonstruálni fogják a bankot*. Régi bajából felszabadítják és új pénzforrásokat nyitnak meg számára.

Attól tartunk, hogy ez az új pénzforrás a magyar adózó közönség zsebe lesz, az újabb áldozat hasznát pedig Wiener Bankverein fogja látni, amint az Ipar és kereskedelmi bank részvényei (amelyeket most 50 koronáért sem lehet eladni) a nagy áldozattal járó rekonstrukció után valamelyest emelkedni fognak —

selését; ha sokan csak a hatalmas katolikus költsézetről nem vesznek tudomást, ennek az a magyarázata, hogy sokan hajnalig fordulnak másik oldalukra s folytatják legédesebb álmutkat. Ne törődjünk velük, ne zavarjuk őket.

Nehezebb annak meghatározása, hogy mi tartozik a katolikus irodalom, különösen a katolikus költészet fogalma alá? És itt ne feledjük, hogy az üde berkekben nemcsak virág nő, hanem gyom is terem, sőt négy lábuk is bejárhatnak legelészni. Idegen jövevények ezek, melyek magvai a szél szárnyán jöttek hivatalosan vagy pedig a négy lábuk s nem az eszük nyomán kukkantak be. Prózára átfordítva: a katolikus irodalmi munkák első feltétele az irodalmi magas becs, a nélkül a katolikus jelleg nem ér egy hajtó fát sem. Az igazi katolikus költészetet az élet, a szellem, a lélek ereje emeli magasra.

És hogyne volna élet ebben a katolikus irodalomban. Hiszen tűzben született, tűzben növekedett és tűzben táplálják ma is. Nagyvárad legnagyobb fia, Pázmány Péter gyújtó irataiban és beszédeiben nőtt nagygyá, az ő tanítványa: *Zrínyi Miklós*, *Zerinvár* és *Csáktornya* grófjának ma is csodált époszában emelkedett magasra, hogy aztán a XVIII. században lesülyedjen, elaludjék s csak a XIX. század hajnalán ébredjen fel újra.

Egy egrí szervit a pap, *Szeitz* Leó nevéhez fűződik az új magyar katolikus irodalom feltámadása. Pap is, német is a neve, mégis

sietni fog — felemelt helyárok mellett — a magyarok nyakába varrni részvényeit.

Ezerötszáz voks.

Az *aranyosmedgyesi* petíció, melylyel tegnap foglalkozott a Kuria tanácselnökének, *Paiss* Andornak az elnöklésével — majdnem másfél ezer, *1498 kormányparti szavazat* érvénytelenítését kéri. A kerületben két szabad-elvű jelölt: *Szentiványi Gyula* volt képviselő és *Pásztor* Árpád, a bikszádi Bazil-rond volt zárdafőnöke, vetélkedett a mandatumért. Képviselővé pedig Szentiványit választották meg 719 szótöbbséggel.

A kerületet különféle nemzetiségek lakják, főképp oláhok s leginkább ezeknek a vezetői dolgoztak a jó magyar érzésű szerzetes, Pásztor ellen, a kit előbb zárdafőnöki tisztéből tartak ki. De — mint a petíció mondja — vesztegetés, etetés-itatás és mindenféle presszió is segítette Szentiványit, a kinek érdekében a kirendelt csendőrség és katonaság szintén megtette a magáét. Így jött létre a »tekintélyes« többség.

Mihályi László és társai támadták meg az ékként szerzett mandátumot s nevükben dr. Bihari Mór fővárosi ügyvéd szólalt fel a Kurián. Elmondta, hogy Pásztor egy egész emberöltőn keresztül atyai jóbarátja volt nemcsak a kerület, de az egész környék népének. Hozzá fordultak tanácsért, támogatásért mindig s így csak természetes, hogy felajánlta Pásztorynak a jelöltséget. Szentiványi és pártja, látván az ellenjelölt nagy népszerűségét, tudták, hogy csak rendkívüli eszközökkel érhetnek el eredményt s ezek használatában nem is voltak aztán válogatók. A hol kellett, folyt a pálinka és dorbéolás s a hol ez nem használt, a mi hatékonyabb: a vesztegetés. Szentiványi maga adott pénzt a korteseknek, sőt sok esetben a szavazóknak is. A választás napján pedig a legdrasztikusabb eszközöktől sem riadtak vissza: a csendőrséget és a kirendelt katonaságot szintén a saját céljaikra használták ki. Nem kevesebb, mint 1498 szavazatot kér érvénytelennek nyilvánítani s kimondva a választás megsemmisítését, arra is kéri a Kuriát, hogy függesztesse fel Szentiványi Gyulának, a megválasztott képviselőnek a politikai jogait.

Dr. *Ragályi* Lajos választásvédő igyekezett a vádakát czáfolni s első sorban azt állította, hogy a választást támadó tíz polgár, mikor a petíciót aláírta, azt sem tudta, mit cselekszik. Közölök kilencz irni-olvasni sem tud. A kérvény elutasítását kéri.

A bíróság visszavonult tanácskozáásra, melynek eredményét ma hirdetik ki.

mintha egyenesen az ázsiai igaz magyarok közül cseppent volna közénk. Őszinte a gorombaságig, becsületes a naivságig, okos a tudósságig, hithű a halálig és következetes a végletekig. Kezébe akad két könyv, a mely sérti a katolikus egyházat; felmérgeződik, egybekötteti a két munkát a rányomatja szerző gyanánt azt, hogy »Két disznósdí.« Az esetet megtudta az egész ország s ma is kaczagnak rajta az iskolás fiúk, mikor idáig érnek az irodalomtörténetben. Innen kezdve Szeitz nagyhatású működésével két egyháza védelmére. Kimondja kerekben, hogy jó magyar nem is lehet más, csak a ki igaz keresztény; ötlettel, gunynyal, mély tudással egyaránt visszaveri az u. n. felvilágosodottak irodalmi ágálásait. Talál egy gróft, a ki minden iratában a papokra mérgeződik: ezt elkereszteli a »nagy papramorgónak«; talál egy esomé, idegent majmoló u. n. liberálist, ezek neki »holdvilághéli fantaszták«, a kikkel szemben ügyesen állítja oda a vallásos, komoly, józan és higgadt magyar embert. Egy egész hadsereggel küzd s ő maga felér egy egész hadsereggel. Az is lett sorsa, a mi a hadseregeké: elfeledték a nevét, csak diadalait emlegetik.

Szeitz mellett érdemes papok egész serege harczolt, hanem ezek a vezért meg sem közelítették sikerben a vita terén. Inkább egybekel tüntek ki. Így ebből a korból két paptól bírjuk a máig leghívebb és legjobb Homér- és Vergilius-fordításokat.

(Vége köv.)

Munkakérők a belügyminiszternél.

Tegnap délelőtt a budapesti gyárosok, iparosok, mérnökök küldöttsége tisztelgett a belügyminiszternél, *Vérsi* József orsz. képviselő elnöklete alatt. *Vérsi* a bizottság nevében munkát kért, különösen azt kérte, hogy tegyék *közkötelezővé a vidéki vízvezeték és csatorna építkezéseket*.

Szell Kálmán belügyminiszter azt felelte, hogy nagyon jól tudja, hogy a vidéki gyermekhalandóságra mily nagy befolyással van a vízvezeték hiánya. De *közkötelezővé* tenni a vízvezetékét mégis behatódó tanácskozás nélkül nem lehet s azt most nem ígérheti. Ajánlja azonban, hogy a vidéki városokban agitálnak mellette, a maga részéről szívesen támogatja mozgalmukat.

A miniszterelnökhöz benyújtott kérvényben érdekesen fejtik ki a kérvényezők a munkaprogramot s ha a miniszterelnök válaszáat követve, csakugyan agitációt kezdenek a mérnökök a vidéken, akkor még megérjük, hogy talán Nagyváradnak is lesz csatornázása. Legalább valami hasznunk lesz ebből az inséges időből.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 3.

Gróf *Apponyi* Albert elnök megnyitja az ülést.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után bemutatják a kir. Kuriától érkezett iratokat, amelyek szerint *Teleky* Sándor gróf képviselővé választásának érvényessége ellen beadott kérvényt a kir. Kuria végleg elutasította.

A képviselőt igazolták.

A *Reich* Aladár és *Szűllő* Géza ellen beadott petíciókat a Kuria értesítése szerint visszavonták.

Tudomásul vétetik és elhatározták, hogy e képviselők csak akkor fognak végleg igazoltatni, ha a Kuriától veendő értesítésből kitűnik, hogy az eljárást megszüntető végzés kifüggesztésétől számított 15 nap alatt a választás érvénytelenítése iránt az 1899. XV. törvényezik alapján újabb kérvény nem adott be.

Továbbá bemutatják a Kuria végzését, melyben *Kovács* Pál képviselővé választásának érvénytelenítése iránt beadott kérvényben felhozott azt az érvénytelenségi okot, hogy az illető választókerületben a választóknak nagymérvű megfélemlítése történt, erre nézve nem határoz, hanem megengedi a választóknak, hogy e panasszal 15 napon belül a képviselőházhoz forduljon.

Több kisebb javaslat után

Régi okmányok vásárlása.

Pekár Gyula a könyvtári bizottság előadója ajánlja a bizottság előirányzatát elfogadásra.

Szederkényi Nándor nem helyesli, hogy míg tavaly a régi okmányok vásárlására tizezer koronát vettek fel, az idén ezt négyezer koronára redukálták. A ki bele szokott tekinteni a régi okmányokba, tudja, hogy ott nagyon értékes dolgok vannak. Különösen ránk nézve, akiknek a 48-iki időkből még sok napvilágra nem került okmányaink vannak.

Kéri, hogy a régi tizezer korona maradjon meg újra.

Beöthy Akos csatlakozik *Szederkényi* javaslatához. A régi országgyűlések munkáiban annyi érdekes élvezettel olvasható dolog van, hogy igazán helytelen lesz állítani a tizezer kor. összeget.

Perczel Dezső a könyvtári bizottság elnöke azt bizonyítja, hogy az előirányzott összegből 1894-ben kilencszáz koronát használ-

tak fel, 95, 96, 99-ben egy fillért se, (Mozgás, derűtlenség) azután is csak alig pár krajczárt költöttek.

Elég 4000 korona. Ha olyan körülmény állna be, hogy ez az összeg kevés lesz, nem fogja gátolni a bizottságot abban, hogy többet vásároljon.

Madarász József: A kormánypárt mindent ellenez. Kénytelen egy régi kurucz szólást cizálni, habár diák szó van benne:

— *Nincsen abban semmi virtus!*

Beöthy Akos: Verje meg a —

Madarász József: Verje meg a Jézus Krisztus! (Nagy tetszés a szélsőbalon.)

Szell Kálmán: Szederkényi javaslatát elfogadja.

Pekár Gyula örömmel járul a javaslatához.

A ház is elfogadja a Szederkényi javaslatát.

Következett a költségvetési vita folytatása.

A tótok programja.

Veszelszky Ferencz tót nemzetiségi. (Mozgás). Örömet fejez ki, hogy Magyarország törvényhozási termében ülhet. O felségének, szeretett királyunknak a tiszta választásokért legbensőbb köszönetüket fejezik ki s a kormánynak is köszönetet mond, mert eddig a felföldön nem voltak a választások szabadok.

Apponyi elnök: T képviselőház! En nem szeretem a szónokot félbeszakítani, de most mégis kénytelen vagyok megjegyezni, hogy a választások szabadságának és tisztaságának megőrzése nem valamely különös királyi rendelkezésnek, kegynek kifolyása, (Eljenzés és taps.)

Kiáltások: Eljen az elnök!

Apponyi — hanem egyszerűen minden az egyéni akaraton, legyen az a legmagasabb is, — felülálló törvényes köteletség. (Eljenzés).

Veszelszky: A felföldön eddig a választásokat terrorizálták. Most a választások után követtek égbekiáltó terrorizálást. Mi feliratot nem adtuk be szerény számunk miatt.

Kiáltás: Hányan vannak?

Veszelszky: Négy tót, egy szerb! Mi most adjuk elő politikai elvünket. Hazánk egységének, oszthatatlanságának és függetlenségének hívei vagyunk. Hogy értjük ezt, megmagyarázom.

Bizonyos függetlenségünk van. Erről sohasem mondunk le. Ha beáll a képességünk a tökéletes függetlenségre, akkor meg kell teremtenünk. De míg a viszonyok ezt nem engedik, addig Deák Ferencz álláspontján állunk!

Az egységes politikai magyar nemzet elvét magukévé teszik. (Helyeslés.) A teljes jogegyenlőség fenntartása mellett a **magyarságot a tulsuly megilleti** és helyesli, hogy a közigazgatásban és a felsőbb bíróságoknál a nyelv magyar. De a községi, városi, megyei, törvényhatósági, bírósági tárgyaláson, iskolákban és egyházakban a nemzetiségek isteni és természeti jogukból kifolyólag **követelik saját nyelvüket.** (Zaj)

A népeket nyelvtől megfosztani nem lehet. Ha ezt teszik, azzal elpusztítják a népeket. Így magyarítható a tótok kivándorlása. (Ellenmondás).

A tót szereti hazáját, rajta csüng, de az a megvetés, melylyel irántuk viseltetnek — **Zajos kiáltások:** Nem áll! Nem veti meg senki.

Apponyi elnök: Kéri a szónokot, ne használjon oly kifejezéseket, melyekből az látszik kitűnni, hogy hazánkban egyes nemzetiségek üldöznek. Azt is kéri, hogy hagyják a szónokot beszélni.

Veszelszky: Szomorú dolog, hogy a tótok kivándorolnak. De tény, hogy ott nyelvüket szabadon használhatják, nálunk pedig a törvényhatóságokban nem használhatják nyelvüket. **A nemzetiségi törvény végrehajtása** szolgálattétel volna a hazának. — Szól a gazdasági helyzetről. Híve a **progressív adórendszernek.** A nagy tőkék fizessenek oly arányban, mint a szegény ember. **A közös kiadások arányát nem helyeslik.** Különben is im-

produktívek. Követelik az **általános választói jogot.**

Ajánlják a kormánynak a **nemesség és címek** adományozásánál a legnagyobb körültekintést, figyelmességet. Azelőtt olyanoknak is adtak nemességet, hogy a nép megütközött rajta!

Ajánlják a **két évi katonai szolgálatot.** (Helyeslés a balon.) **A kath. autonómia** az a kívánságuk, hogy valódi legyen. A békák alól fel kell szabadítani a katolikusokat, független autonómiát kell nekik adni.

Részletesen szól még programjukról. A költségvetést az ellenzék által felhozott okoknál fogva nem fogadja el.

Öt perc szünet.

Agrár-szónok.

Baross Károly: A mezőgazdaság, mely ma is hazánk jó létének alapja, válságban van. A kivándorlás, a tömeges árverés, a kisbirtokosok eladósodása, a helyzet t szomorú szinben tünteti fel. Magyarország földbirtokát több teher nyomja ma már, mint a mennyi kataszteri tiszta jövedelme. A földbirtokosok 80%-a nem is birtokosa földjének, hanem bérlője. (Helyeslés.)

A fogyasztó képesség országszerte csökkent s ez a gazdasági válságnak az oka. (Helyeslés.) Az iparost és a kereskedőt is a földmivelő nép táplálja, mely a lakosságnak 76%, tehát az ország zömét teszi. (Helyeslés a baloldalon.) De vigasztaló momentumot is lát. (Aha! a baloldalon.) A jelen kormány (tudtuk, nevetés a baloldalon) ismeri a helyzetet és keresi az orvoslás módját. Az orvoslást mindjárt meg jelöli vámpremium adásában, közraktárak állításában, a bor szőlő értékesítésében, a mi részben a szövetkezetek útján történhetik.

A kormány iránt bizalommal viseltetik, a költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

Tisza mandátuma.

Holló Lajos azt fejtegeti, hogy a história is bizonyítja, hogy a dynasztia, akkor, mikor szüksége volt a nemzetre, mindig közeledett a nemzethez.

Itt van Mária Terézia, József esete. Nálunk nem a nép akarata emel bárkit a hatalomra, hanem csak a trón bizalma. Itt van Tisza Kálmán esete. Amíg a király bizalma vele volt, hatalmon maradt. Amint a bizalom megszűnt, megbukott, ha meg nem könyörül rajta a kormányelők, s ha nem adja neki Abrudbányát, még mandátumot sem kapott volna.

Szól a választói jog kiterjesztéséről. Ma sincs tiszta választás. Erre példát hoz fel. Deésről irtak neki, hogy ha az urak egy ellenzéki embert s azonfelül 25,000 forintot küldenek, akkor megválasztjuk. (Derűtlenség.) Határozati javaslatát beadja.

A margittai vizsgálat befejezése.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Margitta, 1902. febr. 3.

Öt napi tárgyalás után ma befejezték a margittai mandátum ügyében a vizsgálatot. Összesen negyvenhét tanut hallgattak ki, de a kérvényezők ügyvédje még több új tanu kihallgatását kérte.

A mai nap lefolyása röviden a következő:

Első tanu Sipos János tóthi ev. ref. lelkész volt, aki elmondta, hogy arról, hogy Orley, vagy bárki más részéről ő megbízott volna azzal, hogy Orley részére szavazatokat vásároljon, nemcsak hogy semmi tudomása sincs, de ezt határozottan tagadja.

Aigner Adolf a kérvényezők képviselője a szavahihetőség minden kétélyét teljesen kizárván, a tanu meghiteltetését mellőzni kérte.

Orley Kálmán hozzájárulása után a tanu meghiteltetését mellőzték.

Fröhlich Adolf tóthi lakos a bíró kérdésére előadja, hogy neki Benicz István tóthi

jegyző a fuvar és ételmezési költségek átadása alkalmával határozottan megmondotta, hogy a szavazókat ő fuvarozza be és Margittán vendéglőben láttassa el őket.

Aigner Adolf indítványára tett bírói kérdésre a tanu előadja még, hogy Balogh Istvánon kívül még adott 2 forint ételmezési költséget Tóth Andrásnak, Takács Istvánnak, Ecsedi Lajosnak, Ecsedi Károlynak, az utóbbi kettőnek 3—3 frt fuvardíjat is adott és ezeken kívül talán még két embernek fizetett fuvar és ételmezési díjat.

A következő tanu Takács István, vallomása a következő:

— Hogy **Fröhlich Adolf** az Orley párt részéről meg volt-e azzal bizva, hogy a párt részére szavazatokat vásároljon, semmi tudomásom nincs. Egyebet csak annyit tudok, hogy Fröhlich nekem átadott 4 koronát, hogy azt vigyem át Herskovich Hermannnak, hogy az, ha Margittára bejön, belőle magát ételmezze.

Tóth András tanu ugyan ilyen értelemben vall.

Benicz István községi jegyző vallja, hogy Fröhlich Adolfnak valahonnan megbízása lett volna arra nézve, hogy az Orley részére szavazatokat vásároljon, semmi tudomása nincs.

Aigner Adolf kérdést kért intézni a tanukhoz, hogy a Fröhlichnek adott pénzt honnan kapta és hogy a jegyző részéről megbízatása a szavazókkal szemben mily üzszegre terjed? A kérdés feltevését a bíró megtagadta.

Jégh Imre tanu a szavazók megvásárlásáról mit sem tud.

Aigner Adolf kérdezni indítványozza, hogy van-e tudomása a Fröhlich által fuvardíj és ételmi költségek osztogatásáról. A bíró e kérdés feltevését is megtagadta.

Délután.

Jégh Józsefet hallgatták ki először a délután folyamán. E tanu négy koronát kapott ételmezésre Fröhlich-től, — aki nem említette, hogy Orleyre kell szavazni. Hasonlóképen vallott **Mészáros János** és **Kovács András** is.

Kovács András tóthi lakos kihallgatása után **Balogh István** volt a legérdekesebb tanu, ki a bíró kérdésére a következőket adta elő:

— Fröhlich Adolf nekem a választás napján reggel, amielőtt bementünk Margittára, öt koronát adott át, azzal, hogy Orleyre szavazzak. Az is való, hogy én mindezt Tóth András és Takács István előtt beismertem Margittán, sőt megmutattam nekik a kapott öt koronát is. Együtt mentem aztán Fröhlichékkel be Margittára. Itt aztán furdalni kezdett a rossz lelkiismeret. Elgondolkoztam, hogy az apám is mindig a 48-ra szavazott, mondom, hát csak te nem fogsz most a kormánypártra szavazni. Nem is szavaztam meggyőződéseim ellenére, hanem átszöktem a Szathmáry párthoz és azokkal együtt szavaztam.

A 47-ik tanu **Breiberger Izrael** kihallgatását a felebbezők nem kívánták.

Ezzel a bizonyítási eljárás befejeztetett.

Aigner Adolf a kérvényezők képviselője hálás köszönetet mondott azután a bíróság képviselőjének s egyszersmind kérte, a kuria megrendeléséhez képest még kihallgatni.

Buder Ferencz dr., Frizsinszky Jánost, Sugár Bertalan drt., Winkler Lajos drt., Klein Albert vendéglőst és még 14 tanut. A kihallgatás eszközlése végett kéri egy újabb terminus kitűzését.

Winkler dr. választási védő ellenzi az újabb tanuk kihallgatását, mert már az ügy természete is gyors lebonyolítást igényel. Kéri a felebbezők e kérelmének elutasítását már azért is, mert a törvény idevonatkozó rendelkezései is másként intézkednek.

Aigner: Jegyzőkönyvbe kéri venni a kihallgatandó tanuk neveit, akik nagy részt azért nem lettek kihallgatva, mert a tárgyalásra nem lehetett őket beidézni. A választási védő ellenzése jogtalan.

A kérelem felett a kir. tábla fog dönteni s a határozatról végzésileg értesítik a feleket.

A vizsgálat költségei.

A kérvényező képviselője, valamint a választásvédő betérjesztették ezután napi-dijai és költségeik megállapítása iránti kérvényeiket. **Aigner** Adolf nyolcz napért 800 koronát kér. **Szabó** György dr. három napért 300 koronát, **Winkler** Lajos dr. pedig öt napi díj fejében 500 koronát kér, összesen 1600 koronát.

Az érdekes tárgyalás ezzel véget ért s már legközelebb a Kuria valószínűleg meghozza ez ügyben az utolsó határozatát.

A demokraták.

Most látjuk, hogy a fővárosi demokraták hűen tradícióikhoz, részvénytársasági alapon intézték el a képviselő választást.

Rá bízták a képüket **Vázsonyira**, hogy viselje hétköz napokon, de vasár és ünnepeken maguk viselik. E célból fiók parlamentet alakítottak, hol ki-ki, a mandátum megszerzésénél tanusított hasznos működése arányában szólás joggal bír, míg **Vázsonyi** a probir mamzell szerepét játssza, kire rászabják a vörös, vagy zöld színű beszédeket.

Azt hiszem, ha **Vázsonyi** meg szűnik mártyr lenni, még elcsapják, mert mit ér a szólásszabadság, ha nincs hol és miről beszélni.

A részvénytársaság tehát összegyűlt vasárnap. Valami sikerült nem volt a gyűlés, mert **nagyobb számban voltak a szociálisták** — ezek a mindennek jó statiszták, mint az elvtársak. 4000 emberből majd 3000. A gyűlésre is a szociálista beszédek nyomták rá a bélyeget.

Hát! én nem hiszek ebben a demokratáskodásban. Tulságosan nagy zajjal dolgozik ahhoz, hogy sem igazsága lenne és tiszter akkora terrorizmussal, mint ami ellen küzd.

A magyar népben különben sincs gyökere a demokratizmusnak. Külvároson sokkal élesebb az arisztokratikus érzés, mint a fő utcán s előbb megyen királyleány köznemeshez nőül, mint parasztleány drótoshoz.

A **Vázsonyi**-féle harmadik kamara tehát tárgyalt s az ülés leglélegtelőbb momentuma az volt, mikor dr. **Bencsik** László szociálista kijelenti, hogy aki őket követ üti meg, ők azt **Csimborasszóval** fogják visszadobni.

Tessék elképzelni azt a jelenetet, mikor **Bencsik** títán László gyomron üti a **Csimborasszóval** **Rakovszkyt**!?

Ilyen beszéd után igazán kár volt felállani még dr. **Dézszy**-nek is. Ugyan mit tud ezután még ő a reakcióhoz vágni? A **Popekatetel** tüzhányó kisebb s ha tüzezebb is, nem imponál annyira és **Dézszy** még csak ezzel sem dobálózott.

Ne csodálkozzék hát, ha a pesti krajczáros lapok, szak közlönyei eme pártnak, alig említik nevét is, sőt a többi lapok is így bának vele.

Hjal **Rózsa** — **Bokányi** és **Goldner** után nem igen marad babér annak, aki — utánuk következik.

Lám a szónok két részből áll, egyik ő, másik a hallgatóság. Itt hiányzott a másik rész. De ez csak vigasztalhatja dr. **Dézszyt**, hogy még nem a szociálistákkal garnírozott demokraták közé való.

TAJÉKOZTATO.

Febr. 6. Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése d. u. 8 órakor.
Febr. 18. A kath. kör választmányi ülése.

A Katholikus Szabad Liceum matinéja.

Daczára a kellemetlen esős időnek, megint megtelt a főgimnázium diszterme előkelő közönséggel a Katholikus Szabad Liceum második matinéjára.

A jelen voltak közül a következőket sikerült összejegyeznünk:

Urhölgyek: Özv. báró Gerliczy Félixné sz. Korniss Lujza grófnő, Podmaniczky Emmy bárónő, dr. Agoston Péterné, Balázsházy nővérek, Balogh Barnáné, Barabás nővérek, Beöthy Ilonka, Bonetti Ferenczné, Csipkés Józsefné, Csipkés Olga, Dús Lászlóné, Dús Pirokska, Erdélyi Frida, Fényes Endréné, Fényes Márta, Farkas Etelka, Ferencsik Odónné, özv. Grunwald Henrikné, Grósz Istvánné, özv. Gyalokay Antalné, Harmathy Károlyné, Harmathy Erzsike és Gizike, Hegedüs Gézáné, Hegedüs nővérek, Heringh Sándorné, Heringh Erzsike, Középegy Kálmánné, Középegy Emma, Király Ilka és Sárka, Kovács Béláné, Kovács Emma, Kappel Györgyné, Keledy nővérek, Kiss Ernesztin, Kazay Róza és Margit, dr. Molnár Imréné, dr. Mihályházy Kálmánné, Mihályházy Margit, Moess Károlyné, Meluch Lajosné, Meluch Rózsika, Maróczy nővérek, Molnár Lajosné, Molnár Laura, Nagy Ferenczné, Peiser Károlyné, Peiser Sarolta, Recsky Lászlóné, Recsky Elvira, Sal Ferenczné, özv. dr. Személy Kálmánné, Südy Teréz, Szűts Bella, Stark Róza, Szeghy Béláné, Szeghy Ilonka, dr. Szolcsányi Hugóné, Szolcsányi Olga, Sztarill Ferenczné, Szokoly Irén, Sebessy Józsefné, Sebessy Irén, Szántay nővérek, Thury Endréné, dr. Tóth Mihályné, Vucskics Julia, özv. Vidovich Bonaventuráné, Vertán Zoltánné, Vertán Mariska, Zwipp Jolán, Zéltzi Rózsika.

Notabilitások: **Vinkler** József püspök, Steinberger Ferencz és Grócz Béla kanonokok, dr. Imrik Péter, dr. Agoston Péter, dr. Szolcsányi Hugó, Krüzer Viktor, Bereczky Géza, Novotny S. Alfonz, Kiss Kolos, dr. Imrik Gusztáv, Grám Sylvester, Mártoncsik Ferencz, dr. Vucskics Gyula, Szmetka Odón, Beke Boldizsár, Szűts István, dr. Molnár Jenő, dr. Stokker József, Poltovszky István, Karger Sándor stb.

Első pont volt dr. **Krüger** Aladár előadása. »Kritikai séta« czímmel az újabb magyar irodalom fölött tartott rövid szemlést, különösen kiemelve a katolikus költészetet. A komoly tárgyat ötletes feldolgozással tette a nagy közönség számára is élvezetessé, úgy hogy az előadást osztatlan figyelemmel kísérték s végül zajosan megéljenezték. Az előadást mai tárczarovatunkban közöljük.

Úde, bájos virágszálat tűzött műsorába a Katholikus Kör, mikor sikerült közreműködésre megnyerni a következő szereplőt: **Fényes** Mártát. Hosszabb idő óta nem szerepelt **Fényes Márta** a nyilvánosság előtt, de a mekkorát azóta haladt, azzal meglepte az egész közönséget. Először egy Chopin-féle Nocturne-öt játszott el klasszikus tökéletességgel, azután Hubay: Pusztai hangok című zeneművét adta elő igaz magyaros tüllel. Mindkét darabnál meglepte a közönséget azzal a bámulatos könnyedséggel és biztonsággal, melylyel a vonót kezeli. A hallgatóságot valóságos exaltáció hegedűjátékával, úgy hogy a Hubay-féle darabot meg kellett ismételnie. A közönség tapsain kívül a figyelmes rendezőség **Fényes** Mártát szép csokorral lepte meg. A kis művésznőt **Belezny** Antal kísérte zongorán kiváló praecizitással.

Fényes Mártát üdvözölte első szavaival a következő előadó: **Pálffy** Béla. Az üdvözlő szavak után megtartotta előadását »A világ mechanizmusáról«. Dióhéjba foglalva, szellemes kidolgozásban adott a közönségnek egy bepillantást abba a nagyszerű műhelybe, a melyben készül a mi **mindennapi kenyérünk**. A világ és a föld méreteinek felfoghatóvá tétele céljából számításait ügyes, ötletes összehasonlítással hozta közelebb a közönséghez, mely az egész előadást élvezettel hallgatta s az előadót éljen-

zessel jutalmazta. Ezt az előadást is legközelebb tárczarovatunkban közölni fogjuk.

Csattanósan fejezte be a matinét **Sebő** Mihály szavalata. **Várady** Antal »Judás« című költeményét szavalta el megragadó erővel. A mélyen átértett és igazi művészettel elszavalt gyönyörű költemény nem találhatott volna hivottabb tolmácsot **Sebő** Mihálynál, kinek hatalmas szavalata méltóképp fejezte be a fényesen sikerült matinét.

Bőjti idő következtén, a tegnapielőtti matinével a délelőtti előadások sorozata egyelőre megszakad. Nagybőjten a Katholikus Szabad Liceum **bőjti estélyeket** rendez a főgimnázium disztermében este 6 órakor. A bőjti esték műsora rövidebbre van megállapítva, mint a matinéké, hogy a színházba járó közönség ne késsek el onnan sem. Első előadó **Radnay** Farkas püspök lesz, a ki előadását febr. 13-án este 6 órakor tartja meg. Előzőleg és utána a műkedvelőkkel alakult nagy énekkar ad elő egy gyönyörű énekszámot. A kibocsátott meghívók ezekre az estélyekre is érvényesek. Míg a megmaradt példányokban tart, meghívóval szívesen szolgál lapunk szerkesztősége.

UJDONSAGOK.

Febr. 13. Kath. Szabad Liceum bőjti estélye a főgimnázium disztermében este 6 órakor.

Febr. 27. Kath. Szabad Liceum bőjti estélye a főgimnázium disztermében este 6 órakor.

Márcz. 13. Kath. Szabad Liceum bőjtiestélye a főgimnázium disztermében este 6 órakor.

Márcz. 16. Kath. Szabad Liceum matinéja a főgimnázium disztermében d. e. 11 órakor.

Apr. 6. Kath. Szabad Liceum matinéja a főgimnázium disztermében d. e. 11 órakor.

Apr. 19. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.

* **A bibornok utazása.** Dr. **Schlauch** Lőrincz bibornok ur O Eminenciájára tegnap reggel a gyorsvonattal a fővárosba utazott, ahol hétfőn délután részt vett **Szell** miniszterelnök ebédjén.

* **Tanárváltozás a zeneiskolában.** **Vomácska** József zene tanár, a helybeli zeneiskolánál ezen állásról lemondott. Helyébe a zeneiskola vezetősége **Bonomi** Viktor kiváló zene tanárt szerződtette, aki kitűnő paedagogiai készsége mellett egy a zongorát, mint az összes vonós és fuvós hangszereket nagy szakavatottsággal kezelvén, hivatva lesz a zeneiskola iránt a szülők bizalmát fokozott mérvben biztosítani. **Bonomi** Viktor Szegeden hason minőségben már 4 évig működött s hegedű játékaival több hangversenyen feltűnést keltett.

* **A Nemzeti Kaszinó lakomája.** A Nemzeti Kaszinó vasárnap délután közgyűlést tartott, amelyen a választások eredményét hirdették ki. Igazgatókká megválasztottak: **Beöthy** Akos, **Szapáry** Gyula gróf és **Zseléncsiky** Róbert gróf Este hat órakor vette kezdetét a Széchenyi-lakoma. Megjelentek **Szell** Kálmán miniszterelnök, **Darányi** Ignác földmívelésügyi miniszter, Csáky Albin gróf a főrendiház elnöke és számosan a mágnásvilágból. Az ünnepi beszédet a Széchenyi-serleggel a kezében **Vécsey** Tamás az egyetem rektora mondta, aki gróf Széchenyi István emlékezetét dicsőítette.

* **Megunta az életet.** **Pintér** Imre színésznek **Rózsa** Péter nevű hetese tegnap reggel 1/7 órakor a konyhában a mester-gerendára felakasztotta magát. A hurok azonban elszakadt s fekvő helyzetben találták a hullát. A szerencsétlen öngyilkos cseléd 24 éves volt és körös-tarjáni illetőségű. Tettének oka ismeretlen. **Mayer** dr. kerületi orvos megejtve a vizsgálatot, a tetemet a hullaházba szállíttatta.

* **Farsangi ebéd a bíbornoknál.** Dr. Schlauch Lőrincz bíbornok-püspök ur 5 Eminenciája vasárnap délelőtt nagy farsangi ebédet adott a püspöki székház dísztermében. Ez alkalommal 5 Eminenciája a következő előkelő férfiakat látta szíves vendégszeretettel asztalához: Dragollovits Albert altábornagy, Vinkler József, Radnay Farkas, Medvigy Mihály, Schlemüller Vilmos vezérőrnagy, Palotay László, dr. Laurán Agoston, Sal Ferencz, Szunyogh Péter, Schlauch Nándor, Bunyitay Vincze, br. Stipsics József, Schifner Ede, b. Nagy Gyula, Király Győző, dr. Bozóky Alajos, b. Karg János, Cziffra Gerő, Rádl Odön, dr. Nagy Ferencz, Papp Miklós, dr. Barabás Béla, Markovits Antal, Steinberger Ferencz, Nogely István, Rimler Károly, Nátafalassy Kornél, Mayor Miklós, Horváth Lajos, Marschner József, Hlatky Endre, Velkey Pál, dr. Hoványi Gyula, Grócz Béla, Papp János, Dencs János, dr. Papp Oszkár, Velyászkó Gyula, Vinkler János, dr. Móró Pál, Krüger Viktor, Dús László, Fetser Antal, dr. Fráter Imre, dr. Schweiger Ede, Géczy Lajos, dr. Szemethy Géza, dr. Wimmer Julián, Gerő Armin, Hoffman Henrik, Mayer Antal, Kiss László, Brém Lőrincz.

* **Lemondott a jegyzőségről.** Drágán Sándor tárkányi jegyző állásáról lemondott.

* **Dr. Barabás Béla Nagyváradon.** Nagyvárad város országgyűlési képviselője: dr. Barabás Béla vasárnap látogatásokat tett Nagyváradon. Első sorban dr. Schlauch Lőrincz bíbornoknál tisztelettel s bemutatva magát. Látogatásokat tett továbbá dr. Laurán Agoston g. kath. püspöki helynökénél, Krüger Viktornál, ifj. Cser Jánosnál, Tátray Sándornál, Csobánczy Lajosnál, Oláh Ferencznél, Németh Antalnál, Arany Sándornál, Diósi Ferencznél, Jakab Jakabnál, Rácz Mihálynál, Szilárdy Ernőnél, Moga János g. kath. esperesnél, Tóth Lajosnál, Pekárik Endrénél. Délben a bíbornok farsangi ebédjére volt hivatalos. Este a Sasban a hangversenyt hallgatta meg, majd a 48-as Népkör táncszertélyén töltött pár órát. Tegnap délelőtt meglátogatta Rimler Károly polgármester-helyettes a hivatalos helyiségében. Fölvilágosítást kért a város azon függőben lévő ügyeiről, amelyek az egyes miniszteriumokban elintézésre várnak, hogy közbenjárjon s a gyors elintézésüket kieszközölje. A képviselő a délutáni gyorsvonattal a fővárosba utazott.

* **Meggyilkolt özvegyasszony.** Bécsben az Untere Angartenstrasse 31. számú házban már 30 éve lakó Hegenhorst Tekla nyolcvannégy éves özvegyasszonyt vasárnap reggel szobájában meggyilkolva találták, feje téglával össze volt zúzva, nyakán fojtogatás nyomai látszóttak. A gyanu Fransch János közuti vasúti kocsivezető ellen irányult, a kit le is tartóztattak. A rendőrség bűnrészesség gyanúja miatt a fiatal ember kedvesét, Höfinger Katalint is letartóztatta, a ki a meggyilkolt özvegy szobáját bérelte. A gyilkos eleinte tagadott mindent, de a bűnjelek sulya alatt tegnap beismerő vallomást tett. Teljesen meg van törve s nagy bűnbánatot mutat.

* **Boszorból összeverték.** Mint értesülünk, hétfőn hajnalban véres verekedés történt a nagyvárad hegyen, a Száldobágy községbe vezető úton. Egy pecze-szöllősi legény igyekezett Nagyvárad felé, Hegyköz-Száldobágyon lakó menyasszonyától. Szemben találkozott nagy legénnyel, akik ittasan tántorogtak haza Száldobágyra. A völgyényt közös akarattal megtámadták s leverték. A fején sulyos sérüléseket ejtettek és az orrát keresztülvágták. Allítólag bosszúból követték el a részeg legények a vérengzést.

* **A győri püspök felszentelése.** Bécsből jelentik: Az új Pázmáneumban vasárnap szentelték föl püspökké az új intézet megteremtőjét és eddigi rektorát, Széchenyi Miklós gróf győri püspököt. Jelen volt Károly Ferencz József kir. herceg nevelőjével, Wallis György gróffal, Széchenyi Gyula gróf, a király személye körüli miniszter, Széchenyi Manó gróf volt miniszter, Széchenyi Paula grófné udvarhölgy és a Széchenyi-család többi tagja, Kotz báróné, Kotz főudvarmester felesége és a magyar főnemességnek sok tagja. Az ünnepies szertartást az új püspök kívánságára a Pázmáneum házi kápolnájában végezte Hornig Károly báró veszprémi püspök dr. Belopotoczky Kálmán tábori püspök és Kutrováczy győri felszentelt püspök segédletével, az intézet egész tanári karának és valamennyi növendékének jelenlétében. A szertartás két óránál tovább tartott. A felszentelés után Széchenyi gróf kiosztotta az első püspöki áldást.

* **A vármegye ülése.** A vármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta meg rendes havi ülését. Jelen voltak dr. Beöthy László főispán elnöke alatt: Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, dr. Wallner Odön t. főügyész, Hraniczky Károly árvaszéki elnök, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós pénzügyigazgató, dr. Nagy Géza kir. ügyész, Varró Domokos kir. főmérnök, Hegyesi Márton, Király Viktor, id. Markovits Károly, Radnai Farkas, Zigre Miklós bizottsági tagok, valamint alispáni előadókként: Keszthelyi Zoltán tb. főügyész, dr. Cziffra Kálmán aljegyző és Jancsó Károly tb. aljegyző. Az alispán, a kir. tanfelügyelő, a kir. ügyész, a főmérnök és a pénzügyigazgató havi jelentése után a miniszteri leiratok vétettek tárgyalás alá; a m. á. v. aradi tüzetvezetőségének a cséffai állomáshoz vezető út ügyében beadott kérelme — elutasított. A törvényhatósági közutakra az 1902. évben szükséges fedanyagra vonatkozó kavics felosztási kimutatás elfogadott s az alispán további intézkedések megtételével megbízott. A törvényhatósági közutak átkelési szakaszainak fenntartásához való hozzájárulás mérve megállapított. A zsidányi, pelbárhidai, komádi és b.-bűszörményi ev. ref., valamint a lessi g. keleti tanítók részére államsegélyt kérő folyamodványok a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez felterjesztettek. Konyár községnek az óvodái javadalmazásra vonatkozó díjlevele jóváhagyott. Száldobágyon és Artádon postahivatalok; Méhkeréken pedig postahivatal felállítására véleményeztetett. Végül a Berettyó vízszabályozó és ármentesítő társulat azon felebbezésének, melyvel az országos betegápolási alapha befizetett összeg visszatérítését kérte a pénzügyigazgató határozati javaslatának mellőzésével, Beöthy László főispán, Hegyesi Márton és dr. Wallner Odön t. főügyész hozzászólásai után hely adatott, azonban a pénzügyigazgató felebbezését a határozat ellen bejelentette.

* **Elcsipett szappan tolvaj.** Tegnap éjszaka illetve hajnalban Mezey Lajos Pecze-sor 82. sz. a. lévő szappangyárába a papirossal beragasztott ablakon keresztül Papp József kolozsvári illetőségű 42 éves munkanélküli cipész segéd bemászott s 2 tábla szappant kapott fel a hóna alá. Előre jól kigondolt tervét azonban csak félig hajthatta végre, mert a midőn a szappant éppen biztonságba akarta helyezni a rendőr őrzőjára jött szemközt s igazolni nem tudván magát a rendőrségre kísérték, a hol rövid időre bezárták utána az ajtót.

* **Lovas rablók az országúton.** Ugy látszik, az Alföldön nem pusztult el még a szegénylegény idők emléke. Hosszupályi tudósítónk egy utonálló történetéről ad hírt, a mi élénkén juttatja eszünkbe a betyár romantika lejárt korát. A Sáránd és Derecske közt húzódó országúton hétfőn hajnali 4 és 5 óra között Nagy János sárándi gazdát, aki gyalogszerrel igyeke-

zett Derecske felé, lovas rablók támadták meg. Utánna vágattak s már messziről rálöttek a gazdára, akinek karját súlyosan megsebezte egy revolver golyó. Amint utólérték, pénzt követeltek tőle, mialatt a pisztolyt fejének szegezték. Szerencsére a közelből kocsizörgése hallatszott, ami elriasztotta a haramiákat, akiket most a csendőrség nyomoz.

* **Egy protestáns »püspök« megtérése.** A londoni »Catholic Times« jelenti Amerikából, hogy S. Keyers, lapkiadó Wildfordban, Canecticut államban, fiával, az episcopalis egyház püspökével együtt, Manning bíbornok munkáinak szorgalmas olvasása alapján megtértek és a kath. egyház kebelébe visszatértek.

* **Betyárvilág Velenczén.** Valami nagyszerűek ugyan sohasem voltak a közbiztonsági állapotok Velenczén, ez utóbbi időben azonban annyi kihágás és egyéb közrendellenes esemény történik ezen városrészben, hogy az egész városnak elég volna. Nem mulik nap, hogy Velence ne szolgáltatna anyagot a bűnkrónikához. A rendőri sajtóiroda nem győzi közölni mind a büntetteket, melyek itt előfordulnak. A Kolozsvári-utca tele van zugkorcsmákkal, melyekben a razziaik dacára sok kétes existenzia gyűl össze. Ugyanide tódul esténként — főleg vasárnap — a kaszányák legénye s rettenetes tombolást visz végbe. A járdákon ilyenkor járni sem lehet, mert kirajanak a lármás hadfiak az utcára. Éjszaka aztán valóságos csatákat vívnak egymással az utcán, úgy hogy veszélyes a közlekedés miattuk; ordítanak és kivont szuronnyal üldözik egymást. A rendőrség úgy látszik, nem bír a garázda legényekkel, a hadparancsnokság meg nem tud ezen botrányos állapotokról. Így aztán nem csoda, ha napról-napra növekszik az elvadulás s olyan botrányossá fajul a helyzet, hogy még nappal is leüthetik az embert; a mint ez egy nyugalmazott tanítóval történt vasárnap. Az illető egy velencei ismerősét akarta e napon meglátogatni. Délután 5 óra tájban lehetett csak, mikor a Kolozsvári-utca elején egy részeges kinézésű napszámos utjást állta. Az öreg tanító elutasította és ellökte magát a gyanus embert; de az csak követte őt és a Lőbl-gyár környékén újra belekötött; a megtámadott erre botjával védelmezte magát, de a bot több darabra tört. Abban a hiszemben, hogy ellenfelét lerázta magáról, tovább ment az öreg; de az ismeretlen most hirtelen utána szaladt, hátulról lerántotta a tehetetlen embert a kövezetre és elkezdte fojtogatni. A szegény öreg az arra járók szabadították ki a gonosz ember kezéből. A szegény öreg több veszélyes sérülést szenvedett a fején és lakásán ápolják. A merénylőt sikerült elfogni és a rendőrségre kísérni.

* **Névváltoztatás.** Hirschl Hirsch, Wolf, Michel, Lajos, Abraham és Nándor nagyvárad lakosok vezetékeiket »Hegedüs«-re változtatták.

* **Nyolcz éves öngyilkos.** A Szeghalomhoz tartozó Töviskes-pusztán egy csinos külsejű nyolcz éves fiucska felakasztotta magát. Szerencsére a vékony zsinag elszakadt és a gyermek lezuhant a három öl magas padlásról, a fiu agyrázkódást szenvedve hosszabb ideig önkivületi állapotban volt, de később magához tért. A fiucska törvénytelen gyermeke egy cselédasszonynak, aki most ismét mássa él ott a pusztán. A gyermek természetes atyjától egy kis földet kapott és valószínű, hogy a kis örökség utáni vágyból rosszul bánt vele az anyja és a vele élő férfi. Ez üldözhetette ki a kis gyermeket az életből, amit még alig kezdett meg.

* **A tízforintos bankjegyek bevonása.** A jelenleg forgalomban lévő, 1880. évi május hó elsejéről keltezett, ausztriai értékű 10 forintos bankjegyeket az Osztrák-Magyar Bank fő- és fiókintézetei 1903. évi február hó 28-áig fizeteskép és átváltás végett fogadják el. 2. 1903. évi márczius hó 1-től augusztus hó 31-éig ezeket a bankjegyeket az Osztrák-Magyar Bank budapesti és bécsi főintézetei még fizeteskép

és átváltás végett, a többi bankintézetek azonban már csak átváltás végett fogadják el. 1903. évi szeptember hó 1-étől kezdve a behívott, 1880. évi május hó 1-ről keltezett, ausztriai értékű 10 forintos bankjegyeket az Osztrák-Magyar bank többé fizetéképp nem fogadja el, úgy hogy 1903. évi augusztus hó 31-én e bankjegyek bevonásának utolsó határideje lejár. Ettől az időponttól kezdve a behívott bankjegyeket már csak az Osztrák-Magyar Bank budapesti és bécsi főintézetei átváltás végett fogadják el. A főok-intézetek 1903. évi szeptember hó 1-től kezdve ily bankjegyeket csakis külön kérelemre, az Osztrák-Magyar Bank főtanácsának engedélye folytán térítik meg. Ezen engedély kieszközlése végett a megterítendő jegyek a főintézetnél jegyzékekkel nyújthatók be. 1908. évi augusztus hó 31-ike után az Osztrák-Magyar Bank többé nem köteles (alapszabályok 89. cikke) a behívott 1880. évi május hó 1-éről keltezett, ausztriai értékű 10 forintos bankjegyeket beváltani, vagy felcserélni.

* Halálozás. Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Fabó Gizella és férje Forster Emil, gyermekeik: Ernő, Emil és Jenő, továbbá Fabó Jolán és férje Sulyok György, gyermekeik: Ferencz, Jolán, Etelka és Erzsike, valamint özv. Debreczeni Péterné született Zilahy Zsófia, ugyiszintén többi rokonok nevében is fájdalommal tudatják szeretett nevelőanyjuk, nagyanyjuk és nagynénjüknök özv. Tverdon Istvánné született Brezányi Borbálának 1902. február 3-ikán délelőtt fél 10 órakor életének 88-ik, özvegségének 40-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai folyó évi február hó 5-én délelőtt 10 órakor fognak Nagy-Körözs-utca 692. számú saját házából az ág. ev. egyház szertartása szerint az újvárosi központi temetőben lévő családi sírboltba örök nyugalomra tetetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívottnak. Nagyvárad, 1902. febr. 3. Aldás és béke poraira.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör választmányi ülése. A nagyváradai kath. kör a f. havi választmányi ülést nem február 5-én, hanem február 13-án délután fél 6 órakor tartja meg.

IRODALOM.

Irodalmi értesítés!

1. A »Szent Olvasmányok az év különböző ünnepeire« II-ik bővített kiadás, képekkel, diszes vászonkötésben; ára 2 kor.

2. »Elmélkedések a mi Urunk Jézus Krisztus szenvedéséről és haláláról« vászonkötésben, képekkel; ára 1 kor.

3. »Szűz Mária a mi Anyánk« üdvös beszélgetések, diszes vászonkötésben, képekkel, ára 1 kor.

Mindezen könyvek egyházi jóváhagyással bírnak. Bérmentve küldetnek. Lelkészek ergass. is megkaphatják.

Megrendelhető Kovács Jázon áldozópapnál *Mária-Pócon*, Szabolcs m.

Katholikus Szemle. A *Mihályfy* Akos dr. szerkesztésében megjelenő kiváló katolikus folyóirat legutóbbi száma a következő érdekes cikkeket tartalmazza: Magyar liturgia: *Meles* Emiltől. — A XIX. század erkölcsi: I. *Zubriczky* Aladár dr.-tól. — A szent Egyedről nevezett somogyvári benczés apátság történetéhez: II. *Füssy* Tamástól. — Magyar írók Hu-

nyady Mátyás korából: II. *Békési* Emiltől. — Természettudományi szemle: *Székely* Károlytól. — Két világ között. Regény: *J. Andor* Józseftől. — Az élet álom. Kötlemény. *Gyulai* Agosttól. — Magas sziklacsucson. Kötlemény: *Patyi* Istvántól. — A pannonhalmi főpát komáromi püspöksége: *Sörös* Pongrácztól. — Könyvismertetések és bírálatok.

Ifjúságom. Ezen czim alatt február hó közepén 16 ives könyv jelenik meg Szombathelyen, mely Jánossy Gábornak az újságokban szétszórtaan megjelent belletrisztikai dolgozatait s egy 2. fölvonásos eredeti vígjátékot foglal magában. Előfizetési ára 3 korona, mely szerző címére, Szombathelyre küldendő. Az előfizetők a könyvet még e hó folyamán bérmentve kapják kézhez.

Igazságszolgáltatás.

Iskola-könyvek miatt.

Krecsun Gyurika, *Krecsun* György fekete-győrösi lakos egyetlen fiacskája az ősszel örömmel ment haza s ragyogó arczzal mutogatta szüleinek a szép tankönyveket, mit a tanító bácsi osztott ki, erősen megparancsolva, hogy kiki hozza fel rövid idő alatt a könyvért járó 70 krt, azaz 1 korona 40 fillért. *Krecsun* György azonban sehogyssem volt hajlandó a 70 krt megfizetni.

A tanító bácsi azonban meg várni nem akart tovább s a kis Gyuricát hazakergette a tudomány csarokából, megtiltva, hogy addig be ne tegye a lábát, míg a 70 krt meg nem hozza.

Az atyjának Gyuricza sirva panaszkodta el a tilalmat, akinek alig sikerült lecsendesíteni a jó tanuló fiacskát. Azonban a dolognak folytatása is volt, mert a falu végrehajtó bizottsága — t. i. a kisbíró és esküdt urak — felkereste *Krecsun* Györgyöt, hogy a 70 kr. könyvtartozást bevételezze. A kurucz adós azonban nemcsak nem volt hajlandó fizetni, sőt tetteleg bántalmazta a hatósági közeget, rövidesen megmutatva nekik, hogy merre az ajtó.

Ezen kis heveskedés miatt került tegnap a vádoltak padjára, ahol *Gálly* Bálint kir. ügyész hatóság ellen elkövetett erőszak büntetése miatt helyezte vád alá s kérte megbüntetését.

A kir. törvényszék bűnösnek mondta ki s 11 napi fogházra ítélte. A vádolt ártatlannak érezvén magát, felebbezett.

ZENE ES MUVESZET.

A protestáns egylet hangversenye.

Egy mindenképen élvezetes este részese volt az a közönség, mely vasárnap este szorongásig megtöltötte a »Sas« ódon és kopott nagytermet. Zene, dal, hangulat és bohó jó kedv lopódzott az előadók után a hallgatók lelki világába és így mindenki élvezettel hallgatta a műsor minden egyes számát.

Kacziány Viola *Ády* Endrének prólógusát szavaltta.

Zene számokkal *Fényes* Mártha k. a. és *Nagy* Dezső nyújtottak élvezetet.

Színházunk büszkesége, *Székely* Irén Goldmarck Sába királynőjének nagy áriáját énekelte a tőle megszokott nagy tudással, csodálatot keltő színezéssel.

Eleméry Klárikát még fel sem lépett a dobogóra, már lelkes ováció fogadta. Egy kis balladaszerű dalt és kuplékat énekelt, miknek szövegét *Fehér* Dezső, zenéjét pedig *Várady* Aladár, az a talentumos fiatal zenész ember írta. A kisasszony lágyan, behízelgő hangon énekelt, a kuplékat pedig pajzán jó kedvvel adta elő.

Mielőtt irodalmi élvezetben lett volna részünk, *Sas* Ede szép szavakkal üdvözölte a vele együtt megjelent *Pekár* Gyulát, mint a

romanticizmus és idealizmus lovagját és ajánította neki a váradi hölgyek ezüst koszoruját.

A képviselő-költőt a közönség zajosan ünnepelte.

Legutoljára hagyták az estély slágerjének jelzett »Tarka Szinpadot«. Es az ígérlet, melylyel e számnak oly nagy sikert jósoltak, valóra vált. Legsikerültebb volt a *Szohner* Olga alakítása, ki *Székely* Irént a Pillangókisasszony, *San-Toy* és *Coralie* szerepében mutatta be, de eljátszotta *Amon Margit* szerepét is, a mint a *Diskréció* kuplét éneklé. *Bérczi* Gyula Nyárai Antalt mutatta be, a mint a Szulamithból és a Bibliás asszonyból a Vár, vár, vár... kuplét éneklé, pompásan utánozva a »szerény« Nyárai minden mozdulatát. Mikor *Benkő* Jolánt alakította, túlzásba ragadta magát a maszkirozással. Sikerült volt *Szarvasi* Sándor Somogyi utánzata, mikor a közönségtől, mely nem jár színházba, panaszkodk. Végül *Nyárai* Antal adta elő a fővárosi »Tarka Szinpad« egyik kiváló számát. Heltai »Vén kocsisát«.

MULATSAG

FARSANGI NAPTAR.

Febr. 5. »Helyőrségi bál« a Keresk. Csarnokban.

Febr. 8. Katolikus kör bálja.

Febr. 9. Nyomdászok bálja a Zöldfában.

Febr. 9. Református bál a Fekete Sasban.

Febr. 11. Tűzoltó bál a Zöldfában.

A 48-as Népkör táncestetélye.

Rendeteg közönség jelenlétében ment végbe vasárnap a Zöldfa nagytermében a nagyváradai 48-as Népkör táncestetélye. Az összes mellék-helyiségek is zsufolva voltak. Tíz óra tájban dr. *Barabás* Béla, Nagyvárad város országgyűlési képviselője is megjelent a kitünő mulatságon s a jelen voltak ovációkban részesítettek. Rendkívül tetszett a körmagyar, a melyet magyar paraszt leányok és legényeknek öltözött tíz pár tánczolt s dr. *Barabás* Béla tiszteletére megismételt. A tíz pár a következő volt:

Szabó Mariska, *Király* Margit, *Ertsey* Mariska, *Horváth* Róza, *Poretonek* Juliska, *Rápoli* Piroka, *Kocsis* Ilonka, *Demeter* Jolánka, *Fehér* Zsófiika, *Dvorzszik* Margit, *Kovács* Béla, *Bereczky* Sándor, *Varga* Gyula, *Gáspár* József, *Poretonek* Mihály, *Labanyed* István, *Bereczky* László, *Henn* Károly, *Dvorzszik* István.

A kitünő mulatság a kora reggeli-órákig tartott kitünő hangulatban.

Jelen voltak:

Asszonyok: *Bujdosó* Lajosné, *Cser* Jánosné, *Nagy* Jánosné, *Máthé* Istvánné, *Rimóczy* Józsefné, *Dobozy* Jánosné, *Király* Zsigmondné, *Eszenyi* Józsefné, *Dúl* Lászlóné, *Frohlich* Jánosné, *Oláh* Ferenczné, *Juhász* Istvánné, *Náth* Jánosné, *Hencz* Gyuláné, *Galló* Jánosné, *Kosztelni* Sámuelné, *Pekarik* Endréné, *Pető* Zsigmondné, *Sebesy* Károlyné, *Balla* Károlyné, *Ember* Jánosné, *Erdélyi* Józsefné, *Bereczky* Béláné, *Várady* Györgyné, *Drimmer* Benjáminné, *Deutsch* Jakabné, *Bondár* Ferenczné, *Szalay* Lajosné, *Putnoki* Lajosné, *Kutassy* Józsefné, *Eudorfer* Árpádné, *Medgyessy* Gézáné, *Fóris* Lajosné, *Klein* Ignáczné, özv. *Zsigai* Miklósné, özv. *Varga* Lajosné, *Nánásy* Lajosné, *Balogh* Károlyné, özv. *Ember* Györgyné, *Lendvay* Jánosné, *Grünfelder* Jakabné, *Szabó* Jánosné, *Szöke* Mihályné, *Borsos* Józsefné, *Rácz* Lajosné, *Joó* Ferenczné, *Dajka* Andrásné, *Balogh* Andrásné, *Nemes* Lajosné, *Vas* Dánielné, özv. *Brittik* Józsefné, *Tóth* Mihályné, *Simon* Ferenczné, *Zsigó* Györgyné, *Beczky* Lajosné, *Tarján* Ferenczné, *Balázs* Mihályné, *Gulyás* Lászlóné, *Kovács* Kálmánné, *Tomózer* Mihályné, *Szabó* Jánosné, *Tordy* Lipótné, *Kauczil* Lipótné, *Deák* Simonné, *Magyary* Jánosné, *Veress* Jánosné, *Nagy* Lajosné, *Szabó* Lajosné, *Acs* Zsigmondné, *Bedő* Imréné, *Fodor* Mártonné, *Erdélyi* Istvánné, *Nagy* Endréné, *Demeter* Jánosné, *Tokay* Mihályné, *Fudally* Bálintné, *Szlányi* Péterné, *Milibák* Józsefné, *Babotán* Mihályné, *Lányi* Gyuláné, *Nagy* Lajosné, *Boncz* Nándorné, *Ertsey* Józsefné, *Szűcs* Ferenczné,

Fehér Józsefné, Brúder Vilmosné, Vertán Lajosné, Kiss Jánosné, Eperjessy Mihályné, Poretonek Mihályné, Kovács Józsefné, Papp Sándorné, Horváth Józsefné, Keresztesi Józsefné, Németh Sándorné, Pencz Jánosné, Papp Istvánné, Papp Józsefné, Szilágyi Jánosné, Vigh Sándorné, Fehér Jenőné, Gábel Ignáczné, Han Lajosné Zana Agostonné, Beczky Sándorné.

Leányok: Balázs Juliska, Csorba Piroska, Cser Rózsika, Klerák Gizella, Barna Mariska, Bauer Juliska, Sándor Mariska, Dvorzszik nővérek, Szarka Juliska, Nyilassy Ferike, Keresztesy Rózsika, Németh Jolán, Vigh Erzsike, Déry Erzsike és Mariska, Zana Erzsike, Stern Ilona, Schwartz Juliska, Galló Róza, Nemes Ilonka, Simon Margit, Tarján Mariska, Kágyi Rózsika, Kiss Karolin, Szabó Juliska és Zsuzsika, Major Irma, Deák Juliska, Kaucz Juliska, Kronech Nelli, Acs Teréz, Bedő Erzsike, Pasoy Mária, Horbucz Emilia, Deutsch Juliska, Gólay Vilma, Komáromy Mariska, Endorfer Mariska, Homa Mariska, Zsiga Vilma, Korbita Mariska, Takács Etelka, Szabó Róza, Klein Etel, Vásárhelyi Márta, Jó Karolin, Dajka Róza, Nagy Ilonka, Máthé Ilona, Pető Mariska, Cser Rózsika, Zilahy Vilma, Drimmer Magdolna, Bay Juliska, Marucz Juliska, Vásárhelyi Márta.

Diszes kolonbál folyt le tegnap este a Zöldfa színház nagytermében. Kovács Tivadar okt. balletmesterek Bary Józsefné urnő védnöksége alatti kolon-estélyekre összegyűlt kis tanítványai mutatták be ez alkalommal ügyességüket s a táncművészetben elért jártasságukat.

A zenét a 37 ik gy-ezred zenekara szolgáltatta. A fényesen sikerült kolon-bálon jelen voltak közül a következőket sikerült összejegyezni:

Asszonyok: Bary Józsefné, Fassie Pálné, Fekete Sándorné, Juszt Károlyné, Kunz Gusztávné, Kurovszky Józsefné, Kutka Kálmánné, Major Miklósné, Mattkó Benjaminsz, Molnár Lajosné, Moré Pálné, Plopu Györgyné, Pozsonyi Ferenczné, Ragány Jánosné, Sebessy Józsefné, Schmidt Pálné, Sebestyén Ilona, Tamássy Pálné, Tasnády Mihályné, Peiser Károlyné, Popovics Györgyné. stb.

Leányok: Bary Olga, Fassie Valéria, Fassie Zseni, Fekete Ilonka, Juszt Magda, Kiss Nóra, Kunz Melánia, Kurovszky Mariska, Kuttka Bella, Major Mariska, Mattkó Mariska, Molnár Gabriella, Moré Ilona, Plopu Délia, Plopu Luczia, Pozsonyi Margit, Puskás Irén, Ragányi Juliska, Sebessy nővérek, Schmidt Heléna stb.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR.

Kedden: A páholy.

Szerdán: A zsába. (Itt először.)

Csütörtökön: A zsába. (Itt másodsor.)

Pénteken: New-York szépe. (Itt először.)

Szombaton: New-York szépe. (Itt másodsor.)

Vasárnap: New-York szépe.

A páholy. Kabos kacagató bohózata ma harmadszor kerül színre színházunkban. Felhívjuk a nevetni szerető közönség figyelmét, hogy ne mulassza el — s nézze meg »A páholy« pompás bohózatot.

Uj darabok. A színház vezetősége egész sereg új darab előadási jogát szerezte meg. E szindarabok között van a Zsába, Menyem, A képviselő. Lépéseket tettek Brúdy Sándor szenzációs darabjának a »Dadá«-nak a megszerzésére. Az előadni tervezett új darabok között van még »Lotty ezredesei« s még egy pár érdekes újdonság. Mindezen darabok közül »A zsába« és »New-York szépe« e hét folyamán fognak színre kerülni.

New-York szépe, operette lesz a színház első operette újdonsága, melyre az igazgatóság teljesen új díszleteket festet, melyek a legpazarabb fényvel készülnek. A legmeglepőbb az egész között New-York egyik városrésze, ahol a tömérek 8—10 emeletes ház

mind kivilágítva látszik s az indóház, valamint az utcák is mind villanyos ivilámpákkal lesznek világitva.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 129.

Idénybérlet 119.

Ma, kedden, 1902. február 4-én

A páholy.

Bohózat.

S Z E M E L Y E K :

Lipóczi Józsiás	— — —	Krasznay Andor
Klára, felesége	— — —	Benkő Jolán
Lili, leányuk	— — —	Szohner Olga
Kéri Annuska	— — —	Kulinyi M.
Hidas Bálint	— — —	Pataky Béla
Éva, felesége	— — —	E. Kovács M.
Cziz Pepi	— — —	Erdélyi Miklós
Dinszky Caesár	— — —	Bérczi Gyula
Földes Dénes	— — —	Dési Alfréd
Paludán Mózes	— — —	Bognár János

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Körzék 1 frt 20 kr., Tánclászkák 1 frt. Erkelvülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkelvülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap szerdán, február 5-én

A zsába.

Bohózat.

REGÉNY-CSARNOK.

A Polanieczki-család.

Irta: Sienkiewicz Henrik. — Fordította: Kolosváryné-Korányi Ilona.

81

Ignác utolsó levelében tudatta a valót, szeretetteljes szavakban biztosította Linettet arról, hogy életének egyetlen földadata lesz távol tartani tőle minden gondot, szükségét, szerelmével pótolni a vagyoni hiányát. Hiszen tudja, hogy menyasszonya sokkal magasabb s emellett az anyagi érdekek befolyásolhatnák.

S úgy látszott, hogy Zawilowski nem csalódott. Az általános fölháborodás közt Linette egyetlen szót sem hallatott. Talán tekintete könnyösebb, talán mosolyában a megvetés csekélyke árnyalata látszik, ha vőlegényéről van szó, azonban mint a hogy nemes lélekhez illik, anyagi dolgokról nem beszél.

Az általános elkeseredés közt Osnowski a költő pártjára állt.

— Mindig szerettem Linettet — szólt, — de csak szóla méltánylom egészen, a mióta meggyőződtem arról, mennyire föl bírja fogni Ignácot. Ilyen ember felesége lenni, magas, boldogító misszió!

— Hiszen igaz, — mondta Broniczné. — Zawilowski nagy tehetség, de azt is be kell vallani, hogy Linettel jól jár. Mert elvégre is hűgom nem szorul az öreg ur millióira, a melyeket, Isten tudja, mi módon harácsol össze. Isten bocsássa meg neki, hogy olyan csalódot okozott, magam sem tudom, miért. Linette és én imádkoztunk lelki üdvéért! . . . Csak leg- alább igazat beszélt volna, de mindig valótlan mondott; lehet, hogy ez családi vonás . . . mert hiszen Ignác is úgy tüntette föl a dolgot, mintha örökösödése minden kétségen fölül állana.

— De már bocsánatot kérek! — szakította félbe Osnowski. — Ez nem áll. Ignác sohasem hitte el önkkel, hogy örökölni fog.

De Broniczné hevesen folytatta:

— Lehet, hogy nem mondta . . . Különben is, József, én sohasem volt anya, mit tudja, mit szenvedünk mi anyák, ha gyermekünket idegen férfirra kell bízunk. Csak utólag értesültem arról is, hogy Zawilowski nagyon indulatos, a mi nem csoda, mert atyját is az örültek házába juttatta féktelen természet. Ki tudja, hogy a költőnél nem-e a családi terhesség jele ez? Ez Linette halála volna. Tegyük föl, hogy egy kicsit önző, s a férfiak mind azok, s akkor, József, csodálkozzék azon, ha elfog az aggodalom, hogy kis Linettet egy tyrannus, egy önző, indulatos, talán egy örült kezeire bizzam!

Szerencsére Maszkóné lépett a szobába, véget vetve a további magyarázatoknak. Broniczné sértődötten hallgatott el s Annette asszony a társaság többi tagjai után tudakozódott.

— Kopowski, Linette és Ratkowska Stefanie a téli kertben vannak, — mondta Maszkóné. — A leányok rajzolnak s Kopowski mulattatja őket.

Ugy is volt. A téli kertben, nagy délszaki bokor alatt, a leányok vasasztal mellett természet után orchideát rajzolnak. Kopowski fehér flanelöltözetben följük hajolva nézte a készülő rajzot.

Alig távozott Maszkóné, a midőn Linette megkérte barátját, hogy szobájából hozza el a festékes dobozt.

— Végre egy pillanatra egyedül hagytak! — szólt Kopowski.

Linette nem felelt. Fölvette az asztalról Kopowski cigaretta-tárcáját s bársonyos külsőjével arcát simogatta. A szalonok Adonisz csodálatos hatást gyakorolt a leány olasz vérmérsékletére, s bár jól tudta, mit tartson róla, szépsége, előkelősége, szeméinek tekintete ellenállhatatlan hatalmat gyakorolt reá.

— Észrevetted, hogy az utóbbi időben hogy megfigyelnek bennünket? — folytatta Kopowski.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Zord téli időjárás.

Budapest, febr. 3. (Saját tud. táv.)

A táviró minden felől zord téli idő hírét hozza, Villachnál a Dobrá heggyről Bleiberg községre hólavina gurult le, ledöntve számos házat s maga alá temetve a békés polgárokat. — Az egész Dráva-völgyben már napok óta óriási hóviharok dülnek. Dölbachnál a hófúvásban elakadt vonatot nem bírják kiszabadítani. A közlekedés szünetel.

Kazánrobbanás.

Bécs, febr. 3. (Saj. tud. távirata.)

A grác-köflachi vasút deutschlandsbergi állomásán tegnap délelőtt felrobbant egy tehervonat gőzmozdonyának kazánja. Nyilsebesen vágódott fel a magasba s a színhelytől 300 méternyire egy keribe hullott, majd ismét felpattant s lezuhánva mélyen furódott a földbe. A mozdonyvezető, egy fűtő és egy raktári munkás teljesen szétroncsolódott, olyannyira, hogy hulló maradványaik sem találhatók fel. A vizsgálat adatai szerint az 1898-ban egészen újjaalakított kazán felrobbanását valószínűleg az okozta, hogy a vonatszemeélyzet nem látta el eléggé vízzel.

A „Nautilus“ Cagliariiban.

Cagliari, febr. 2. A »Nautilus« osztrák-magyar hadihajó Messzinából ideérkezett. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Forgalmi kimutatás 1902. évi január hó 21-ről. Tiszta buza körülbelül 215 hltr, kétszeres buza 48 hltr, rozs 120 hltr, árpa 48 hkl zab 76 hltr, tengeri 190 hltr, burgonya 250, hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 300 drb, félhizott 385, sovány 150, stüldő 895, malacz 450, hizott marha 30, jármás ökör 300, fejős tehén 280, borju 190, bivaly 4, juh és kecske 60, ló 431.

Marha ártáblázat 1902. január hó 21-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 600-670, egy pár másodrendű jármás ökör 500-580, egy pár harmadrendű jármás ökör 240-480, 1 drb fejős tehén 100-220, 1 drb vágó ökör 250 kgr. 150-246, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120-172, 1 drb. veres borju 26-48, 1 drb. fél éves borju 42-52, 1 drb egy éves borju 44-74, két éves borju 68-180, 1 drb hizott sertés 78-84, 1 pár fél éves 34-40, 1 pár egy éves sertés 44-76, 1 pár két éves sertés 78-120, 1 drb igás ló 160-230, 1 pár ökrbőr 40-52, 1 pár tehénbőr 26-36, 1 pár bojubőr 10-22, 1 pár lóbőr 10-20.

Relch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A "Tiszántul" eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, február 3.	
Osztrák hitel	625 50
Magyar hitel	629 50
Allamvasut	624 50
Rimamurányi	416.—
Magyar jelzálog	433.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, február 3.	
Buza októberre	7.84
Buza áprilsre	8.30
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.93
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. február 3-án.

Magyar aranyjárdék 4%	117.60
Magyar koronajárdék	97.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	122.60
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	95.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	101.50
Horváth-szlavónföldterhermentesítési kötvény	95.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	182.50
Tiszszabályozás szezedi sorsjegyek kölcsön	153.50
Osztrák járadék papirban	100.60
Osztrák járadék ezüstben	100.50
Osztrák járadék aranyban	120.25
Osztrák korona járadék	97.30

Osztrák államsorsjegyek	146.50
Osztrák magyar bank részvény	16.40
Magyar hitelbankrészvény	703.50
Osztrák hitelintézet részvény	688.—
Párisi vista	95.40
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.08
Németbirodalmi márka	117.15
London vista	289.45
80 márkás arany	28.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Meghívás.

A Biharmegyei Kereskedelmi, Ipar-és Terményhitelbank 1902. évi február hó 23. napján d. e. 10 óraker sajtó üzleti helyiségében tartandó

XXXIII. rendes közgyűlésére.

A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság jelentése az 1901. évi üzletéről és a mérlegről, zárószámadásokra és a nyereség felosztására vonatkozó indítványai.
2. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóságtól készített számadásokról és mérlegről, valamint a nyereség felosztása iránti indítványainak megvizsgálásáról.
3. Az előző tárgyak és az igazgatóság és felügyelő-bizottságtól kért felmentvény tárgyában határozat hozatal.
4. Az igazgatóság jelentése a nyugdíj-alap állásáról.
5. Az igazgatóság 6 tagjának és a felügyelő-bizottság 3 rendes és 1 pót-tagjának választása.
6. A választmány 8 rendes és 1 pót-tagjának választása.

Nagyvárad, 1902. február 3.

Az igazgatóság.

Azok a t. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni kívánnak, felkéretnek, hogy az alapszabályok 12. §-a értelmében a közgyűlés napját megelőzőleg egy hónappal nevékre irt részvényeiket a le nem járt szelvényekkel legkésőbb a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal a bank pénztáránál letenni sziveskedjenek. A zárószámadások és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 1902. évi február hó 15-ik napjától a társulat helyiségében megtekinthetők, sőt a zárószámadások tervezetét a részvényesek kívánatára, a bank nyomtatott példányban előre megküldi.

43.

STERN VILMOS
modern kölcsönkönyvtára.

Több ezer kötetből álló magyar, német, francia és angol művekből.

Figyelmes kiszolgálás

Olcsó előfizetési díjak, tetszés szerinti időre, ugy helyben, mint vidéken.

Nagyvárad, Nagypiac-tér,

Ováry-ház (butorüzletben.)

39

127/1902. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járásbírósnak 1901. évi O. 5/29 számú végzésével néhai Lobodka István hagyatéki ügyében a leltárban 11-102. tételig összeirt és 608 kor. 26 fill. becsült ingóságokra a nagyvárad-városi kir. járásbírósnak fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, Nagyváradon Olaszi Uj-sor 885. számú házban leendő megtartására határidőül 1902. évi február hó 17. napjának délelőtt 11 órája tűz-tik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok, ruhák s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttől vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Nagyváradon, 1902. évi január hó 28. napján.

Csathó Jenő,

44.

kir. bir. végrehajtó.

Női ruha szövetekből
[dus választék.]

Szenzációs ujitás!

Vászon és fehérművek-
ből nagy raktár.

Ingyen! élelnagyságu fénykép! Ingyen!

Minden vevőnek, a ki 10 frt értékűt vásárol, bármely átadott fénykép után egy élelnagyságu 60 cm. magas művészesen kiállított hű fényképet készít teljesen ingyen még akkor is, ha a bevásárlás apróbb részletekben történik. Csupán diszes keretért (passe partou) önköltségemet 1 frt 50 krt számítok fel. Ezen élelnagyságu ingyen fényképet magát sem képes a világ egy műintézete sem 10 frton alul elkészíteni.

Minden vevőnek, még a legkisebb bevásárlásnál is pénztáram egy fénykép bonnt szolgáltat ki, melyen a bevásárlási összeg nyugtázva lesz. A midőn ezen részletekben vásárolt összeg 10 forintot tesz ki: vagy 10 forint értékűt egyszerre vásárol, az ingyen fényképre jogosan igényt tarthat.

Tehát önként érthető, hogy minden további 10 frt értékű vásárlás egy-egy ingyen fényképre jogosít.

Élelnagyságu fényképek kivitele üzletünkben láthatók.

Amerikai áruház, Nagyvárad, Fő-utcza (Olaszi), Bazar (színház) épület.

Női Blousokból dus
választék

Telefon 372. szám.

Női ruhákat és Blousokat
mérték után is készítünk.